

Факултет Природни науки и образование

Компетентностна характеристика

на

Специалност: **Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище**

Професионално направление: **1.2. Педагогика**

Област на ВО: **1. Педагогически науки**

ОКС **„Магистър“**

Професионална квалификация: **педагог- детски и начален учител**

Срок на обучение: **1,5 години (3 семестъра)**

Форма на обучение: **редовна / задочна**

I. ПРОФИЛ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

• АКТУАЛНОСТ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Необходимостта от специалността *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* е обусловена от променящите се реалности в образователния процес и интеграцията на дигиталните технологии в обучението, което налага промяна в знанията, уменията и компетенциите, които следва да притежават учителите в детската градина и началното училище. Създадената през 2017 година *Европейска рамка за дигитална компетентност на преподавателите*¹ ясно формулира *дигиталната компетентност* на учителите и представя както областите, така и нивата на владение на дигиталните технологии от страна на преподавателите. Едновременно с това „Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в република България (2021 - 2030)“² поставя акцент върху дигиталната трансформация на образованието, като в цел 3.2. Развитие на компетентностите в съответствие с променящата се роля на учителя, е посочена следната дейност: „Развитие на дигиталните компетентности на педагогическите специалисти за прилагане на новите технологии, за облачни ИКТ услуги, за иновативни дигитални методи за преподаване, за интегриране на дигиталната медийна грамотност в обучението по всички учебни предмети и др.“ (Стратегическа рамка, 2021, с. 25).

Приложението на дигиталната педагогика и ориентирането на обучението към формиране на знания, умения и компетенции за успешна личностна и професионална реализация на пазара на труда в XXI век, чрез въвеждането на конструктивизма, обучението, насочено към ученика, активното и интерактивното учене, поставят нови изисквания към професионалната подготовка на бъдещите детски и начални учители.

С оглед на това специалност *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* е един навременен отговор на тези нови изисквания и предизвикателства.

• ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Основна цел на обучението е да подготви висококвалифицирани детски и начални учители, които да притежават необходимите знания, умения и компетенции за съвременната система на образование, обучение и възпитание, за разнообразието от образователни технологии и за тяхното приложение в обучението, възпитанието и управлението на учебния процес в съответните образователни равнища.

¹ European Framework for the Digital Competence of Educators, <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu>

² Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030), < <https://www.mon.bg/bg/143> > [Актуална към 24.03.2021 г.]

Специфичните цели на обучението включват висока професионална подготовка, богата езикова култура и познания в областта на психолого-педагогическите дисциплини, разкриващи особеностите на когнитивното, емоционалното и физическото развитие на децата в предучилищна възраст и на учениците в начална училищна възраст, както и развитие на професионалните умения на студентите за създаване и прилагане на съвременните образователни технологии в обучението съобразно спецификата на възрастовите и индивидуалните особености на децата и учениците в начална училищна възраст.

• **ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА УЧЕБНИЯ ПЛАН**

○ *Основни **структурни характеристики** на учебния план*

Обучението по специалността е съобразено с Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ от 11.11.2016 г и НАРЕДБА № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и е изградено на базата на модули от дисциплини, осигуряващи фундаменталната, специализираната, методическата и профилираната подготовка.

○ ***Съдържателни параметри** на учебния план*

– **Модул от дисциплини, осигуряващи фундаменталната подготовка** на студентите – включва дисциплини като: *Философия на образованието, Методология на научно-педагогическото изследване, Математико-статистически методи, Мениджмънт в образованието, Педагогическа прогностика* и др. Обучението по *Съвременни технологии в предучилищното образование и възпитание* и *Съвременни технологии в началното училище* дава възможност на бъдещия детски и начален педагог успешно да използва електронни учебни материали и електронни форми на обучение.

– **Модул от дисциплини, осигуряващи специална методическа подготовка**, която се осъществява чрез изучаване на частните методики за изграждане на конкретен методически подход у педагозите. Методиките разкриват система от специфични способности, похвати, форми и средства за ръководене на игровата, учебната, трудовата, битовата, класната и извънкласната дейност на децата в детската градина и началното училище. Методическата подготовка се осъществява чрез изучаване на дисциплините:

Педагогика и технология на играта, Методика на обучението по български език и литература в детската градина и началното училище, Методика на обучението по математика в детската градина и началното училище, Екологично образование и възпитание, Художествено-естетически дейности с деца и ученици, Извънкласна и извънучилищна възпитателна дейност и други дисциплини.

– **Методическата подготовка** дава възможност на специалиста да организира и провежда разнообразни по вид форми на обучение и възпитание с подрастващите, да осъществява възпитателната дейност в условията на игрови, художествено-развлекателни, спортни, конструктивни и трудови дейности.

– **Профилирана подготовка** на бъдещите педагози включва Преддипломна педагогическа практика в детската градина и началното училище. Така се постига равнопоставеност между теоретичната и практическата подготовка на студентите.

Избираемите дисциплини надграждат подготовката на студентите-педагози по проблеми, свързани със специализираната им подготовка и са ориентирани към придобиване на ключови компетентности, свързани с професионално-педагогическата им реализация.

Интеграцията от фундаментални, специализиращи и допълнителни дисциплини позволява да се осъществи задълбочена и качествена подготовка на учители в областта на предучилищното и началното образование.

○ **Методологически и технологични аспекти**

Проверката и оценката на знанията, уменията и професионалните компетенции се осъществява съобразно изискванията на учебния план и включва текущ и/или заключителен семестриален контрол. Формите на контрол, избрани от преподавателите, са отразени в съответната учебна програма и съответстват на заложените форми за оценяване в учебния план. Оценяването е по шестобалната система. Текущият контрол включва следните методи: тест; самостоятелно проучване по дадена тема и защита на теза (курсова задача или курсова работа); беседа; реферирание на научни текстове и др. Заключителният контрол представлява полагане на писмен изпит по дисциплината или формирането на крайна оценка в резултат на текущо оценяване през семестъра (текуща оценка).

Обучението по специалността е с продължителност от 3 (три семестъра), като общият брой кредити за целия курс на обучение е 90 ECTS кредити.

• ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ

Професионалното предназначение на магистъра по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* е да осигурява ефективност на възпитателния и на ограмотителния процес в детската градина и началното училище.

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* има следните възможности за професионална реализация:

- учител в детска градина/учител в подготвителна група в училище;
- начален учител;
- учител в група за целодневна организация на учебния ден I-IV клас;
- учител в група за предучилищно образование в специално училище;
- ръководител и преподавател в центрове за работа с деца, в детски школи и групи за извънкласна дейност;
- длъжност в детските отдели и институции за масова и художествена комуникация;
- консултант-експерт в институции, работещи с деца от предучилищна и начална училищна възраст;
- конкурсно-административни длъжности в държавни и частни образователни институции за работа с деца от предучилищна и начална училищна възраст;
- ръководители на екипи или членове на екипи в неправителствени организации, фондации и др.
- ръководители на екипи или членове на екипи в неправителствени организации, фондации и др.

II. КОМПЕТЕНТНОСТЕН ПРОФИЛ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Компетентностният профил на специалността е изграден въз основа на спецификата на обучението на студентите в професионално направление 1.2. Педагогика, като съчетава в себе си дескрипторите на:

• *Европейската квалификационна рамка (ЕКР) за резултатите от ученето за Ниво 7³;*

• *Националната квалификационна рамка на РБългария (НКР) за ниво Ниво 7;*

• *Рамката за дигитална компетентност (DigComp2.0).*

Едновременно с това компетентностната характеристика на специалност “Предучилищна и начална училищна педагогика” е изградена и върху *ключовите умения за ученето през целия живот⁴*, дефинирани от Европейската комисия, които включват знания, умения и компетенции, необходими за личностно развитие, пригодност за работа, социална интеграция и активна гражданска позиция в локален, регионален, национален и глобален контекст.

Компонентите на компетентностната характеристика включват:

- **знания** – основни и фактологически;
- **умения** – познавателни (включват използването на логическо, критическо, интуитивно и творческо мислене) и практически (включват сръчност и използване на методи, материали, уреди и инструменти);
- **компетентности**;
- **отношения.**

Компонент 1: ЗНАНИЯ

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава широк спектър от теоретични и практически знания, специализирани в областта на педагогическите науки и психологията;
- притежава високо специализирани знания (вкл. и знания за най-новите достижения в сферата на образованието, природните и обществените науки), които използва като основа за оригинално мислене /или научноизследователска дейност;
- познава, разбира и изразява теории, концепции, принципи и закономерности, свързани с образованието на деца и ученици в предучилищна и начална училищна възраст;

³ Ниво 7 – Магистър след „професионален бакалавър по..” от същото професионално направление (120 кредита по ECTS; Магистър след бакалавър по същата специалност (60 кредита по ECTS); Магистър след бакалавър по друга специалност (120 кредита по ECTS)

⁴ European Union. *Key Competences for Lifelong Learning*, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019 <<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>>

- владее високоспециализирани практически насочени и теоретични знания, вкл. авангардни, които формират основата за оригиналност в разработването и прилагането на нови идеи и решения при в областта на педагогиката;

- демонстрира критично осъзнаване на знанията в областта и осмисля допирните точки / връзките между различните изучавани области – теория на възпитанието, дидактика, психология, методика на обучението по... .

Компонент 2: УМЕНИЯ

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- владее богат набор от практически и познавателни умения и подходи, необходими за разбирането на абстрактни проблеми и разработването на творчески решения в педагогическата сфера;

- притежава специализирани умения за решаване на проблеми при планирането и реализирането на научни изследвания;

- умее да интегрира знания от нови области (вкл. и иновативни знания) при откриването на творчески решения на конкретен проблем, при провеждането на научни изследвания и/или въвеждането на иновации в сферата на образованието;

- проявява гъвкавост, като развива нови умения в отговор на новопоявили се знания или практики;

- формулира ясна, точна и адекватна преценка за дадена ситуация (вкл. и в случаи на недостатъчна информация или в условията на непредсказуемост);

- проявява инициативност в работата си и в ученето в условията на динамично променящия се пазар на труда;

- познава, разбира и прилага нормативните документи, регламентиращи работата в сферата на училищното образование.

Компонент 3: КОМПЕТЕНТНОСТИ

➤ Грамотност

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава умения за устно и писмено общуване в различни комуникативни ситуации;

- различава и използва различни източници на информация;

- притежава умения за откриване, събиране и обработване на информация от различни източници;
- мисли критично, като разглежда поставените въпроси от различни гледните точки;
- формулира информирана оценка въз основа на критическо осмисляне на информацията по поставените проблеми.

➤ **Мултилингвална компетентност**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава знания по отношение на лексиката, граматично-функционалните категории на английския език;
- познава общественото устройство и културната специфика на представителите на езиковата общност, чиито език студентът усвоява като чужд;
- разбира смисъла и да извлича подробности от жанрово различни текстове на чуждия език (вкл. и от текстове на специализиран чужд език);

➤ **Математическа компетентност и компетентности в наука, технологии и инженерство**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- познава и владее терминологичния апарат на математическите дисциплини, особено свързани с формирането на елементарни математически представи в детската градина и свързаните с начална училищна възраст – аритметика и елементи от алгебрата, геометрията, теорията на множествата;
- разчита статистически данни, графики, таблици и др., които да използва при обучението си или при разработването на научни изследвания и/или публикации;
- прилага изследователски подход при решаването на поставените задачи, чрез планирането и провеждането на научен експеримент;

➤ **Дигитална компетентност**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- може да създаде и сподели информация във виртуалното пространство или чрез използването на съответен софтуер;
- познава функциите и умее да работи с различни устройства и софтуер с цел общуване с другите студенти и с преподаватели по време на обучението, при самостоятелната си подготовка за учебните занятия и при реализирането на научноизследователска дейност в дигитална среда (вкл. и разработване на научни публикации под ръководството на преподавател);
- разбира как цифровите технологии подпомагат общуването, творчеството и иновациите, като осъзнава техните възможности, ограничения, влияние и съответните рискове;

➤ **Лични и социални компетентности и компетентност за учене**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава умения за задълбочено оценяване на собствените си знания, умения и компетенции, вкл. и да идентифицира потребностите си от нови знания, умения и компетенции;
- владее богат понятиен апарат в областта на педагогиката;
- проявява концептуално и абстрактно мислене;
- притежава умения за ефективна работа в екип (вкл. и с представители на други култури);
- демонстрира толерантност, проявява емпатия и приема гледни точки, различни от неговата;
- спазва етичния кодекс за работа с деца и с педагогическата общност.

➤ **Граждански компетентности**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава знания за основните понятия и събития, свързани с индивиди, групи, работнически организации, обществото, икономическите процеси и културата;
- познава общите европейски ценности и основните човешки права;
- притежава знания за климатичните и демографски промени в света, както разбира последиците от тях;
- умее да участва ефективно в общественополезни инициативи (напр. във връзка с устойчивото развитие на обществото на местно, регионално, национално и международно ниво);

➤ **Познания за (собствената и други) култури и комуникативна компетентност**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава критична културна осъзнатост, която включва оценяване на различни гледни точки, практики и продукти в собствената и чуждата култура;
- умее да общува успешно (вкл. и с представители на други култури);
- умее да представя ясно и достъпно собствените си идеи и решения на проблеми пред специалисти в областта на образованието и пред неспециалисти, като използва широк спектър от техники и подходи;
- разработва и представя аргументирани схващания относно педагогическата теория и практика;
- обосновава аргументирано предложения за усъвършенстване процеса на педагогическо взаимодействие в предучилищна и начална училищна възраст;
- общува пълноценно на поне един чужд език;

➤ **Предприемаческа компетентност**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- познава икономическите и социалните възможности и предизвикателства пред работодателите, бизнеса и обществото в национален и международен аспект;
- проявява въображение, творчески подход, стратегическо мислене и умения за решаване на проблеми при предлагането на ефективни решения на поставени проблеми;
- взема самостоятелно решения, да поема премерени рискове в образователната среда.

➤ **Професионални компетентности**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава теоретични знания по педагогика, психология и методиките на обучение в детската градина и началното училище и умее да ги прилага за организиране и провеждане на учебна и възпитателна дейност;

- познава държавните образователни стандарти и умее да дефинира ясни образователни цели;
- познава и планира използването на иновативни образователни технологии, методи и техники на обучение;
- познава особеностите на детското развитие в различните му аспекти и умее да отчита индивидуалните потребности на децата и учениците;
- познава и прилага методи за работа в интеркултурна среда, за подкрепа и мотивиране на деца и ученици със специални образователни потребности, деца в риск, както и методи за разгръщане потенциала на надарените деца;
- познава възможностите на информационните и комуникационни технологии за повишаване ефективността на възпитателно-образователния процес. Подпомага учениците за формиране на дигитални умения;
- познава и прилага методи за развитие на творческото и критическото мислене на децата и учениците, за развитие на уменията им за подбор и преценка на полезността на информацията от различни източници;
- познава и насърчава формирането на ключовите компетентности за учене през целия живот;
- проявява положително отношение към възможностите за повишаване на професионалната си квалификация и има изградени умения за оценка на своята педагогическа работа;
- умее да планира и провежда диагностично-прогностична дейност с деца от предучилищна възраст и ученици от начална училищна възраст;
- притежава умения да влияе позитивно върху груповите процеси, да поддържа необходимата дисциплина и позитивна емоционална атмосфера, да възпитава учениците в дух на толерантност, формира гражданска позиция и насърчава развитието на самостоятелността на учащите.

➤ **Отговорност и самостоятелност**

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- проявява творчество и новаторство при управлението на екипи;
- демонстрира умение да инициира процеси и организира дейности, които изискват управление на екипи / формулиране на политики / решаване на проблеми, свързани с педагогическата практика и т.н.;
- демонстрира качества на лидер;

- поема отговорност при осигуряването на личен принос при решаването на конкретен проблем чрез демонстриране на професионални знания и практически умения в областта на образованието.

Компонент 4: ОТНОШЕНИЯ

Магистърът по *Съвременни образователни технологии в детската градина и началното училище* следва да:

- притежава отвореност към иновациите и техническия прогрес;
- демонстрира положително отношение към провеждането на критичен и конструктивен диалог;
- цени културното многообразие, интерес и любопитство към различните езици и общуването с представители на различни култури;
- демонстрира положително отношение към опазването на околната среда.